

40
Poštarina plaćena u gotovom

SAMOBORSKI LIST

P. u. Knjižnica kr. sveučilišta — ZAGREB

GODINA XXXVIII.

U SAMOBORU, 15. TRAVNJA 1941.

BROJ 8.

»Samoborski List« izlazi 1. i 15. u mjesecu — Pretplata sa poštarinom na cijelu godinu iznosi 30.- din. — Inozemstvo 60.- din. — Pojedini broj 1.50.- din. — Uprava i uredništvo: Livadićeva 2. — Vlasnik i odgov. urednik S. Šek.

Oglase prima uprava prema cjeniku. — Za oglase, koji se više puta uvršćuju, daje se znatan popust. — Rukopisi se ne vraćaju. — Tisak: SAMOBORSKE TISKARE Slavko Šek, Samobor, Livadićeva ulica broj 2.

Proglašena je Nezavisna Hrvatska država

Zamjenik Poglavnika i vrhovni zapovjednik cjelokupne vojne sile SLAVKO KVATERNIK održao je preko radija govor u kome je navijestio hrvatskom narodu

USKRS HRVATSKE DRŽAVE

Hrvatski narode! Božja providnosti i volja našeg saveznika te mukotrpa višestoljetna borba hrvatskog naroda i velika požrtvovnost našeg poglavnika

dra. Ante Pavelića

te ustaškog pokreta u zemlji i inozemstvu odredili su, da danas pred dan uskrsnuća Božjeg Sina uskrsne i naša nezavisna Hrvatska Država.

Pozivam sve Hrvate u kojem god mjestu oni bili, a naročito sve časnike, podčasnike i momčad cjelokupne oružane snage i javne sigurnosti, da drže najveći red i da svi smjesta prijave zapovjedništvu oružane snage u Zagrebu mjesto gdje se sada nalaze, te da cijela oružana snaga smjesta položi zakletvu vjernosti nezavisnoj državi Hrvatskoj i njenom Poglavniku.

Cjelokupnu vlast i zapovjedništvo cjelokupne oružane snage preuzeo sam danas kao opunomoćenik Poglavnika.

Bog i Hrvati! Za dom spremni!

živjela nezavisna Hrvatska država!

živio Poglavnik dr. Ante Pavelić!

**živio vrh. zap. vojne sile general
Slavko Kvaternik!**

VELIKI DAN

Dne 10. travnja 1941. godine obnovljena je HRVATSKA DRŽAVA, i ponovno u život i stvarnost uvedena.

Obnovljeno je kraljevstvo Tomislava, Petra Krešimira i Zvonimira. Ostvaren je ideal Oca Domovine dra Ante Starčevića.

Starčević je u novijem vremenu učvrstio, naglasio i formulirao hrvatsko historijsko državno pravo. Rakovički mučenik, Eugen Kvaternik, razvio je prvi u borbi barjak revolucije. Poginuo je od ruke srpskih ubojica, jer je težio za ostvarenjem HRVATSKE DRŽAVE.

Starčević i Kvaternik nisu ništa novoga izmislili ili iskonstruirali. Oni su iz naše narodne duše i hrvatske državne tradicije izvadili i osvježili sveta i vječna prava, te ih iznijeli u duhu novoga vremena i u svijetlu novih prilika. U tome je snaga njihovih ideja i njihova programa, kojim su već godine 1861. započeli pravi nacionalni smjer hrvatske politike, koji u ovim danima doživljava trijumf.

Voda Hrvatskog naroda, Ustaški Poglavnik dr. ANTE PAVELIĆ, započeo je borbu u najnovije vrijeme za isti ideal hrvatske slobode i državnosti.

Odmah iza srpske despotije Aleksandra Karađorđevića, započete u neprikrivenom obliku 6. siječnja 1929., NAŠ JE POGlavNIK ODMAH UVIDIO POLOŽAJ, U KOJEM SE NAŠAO HRVATSKI NAROD. ZAPOČEO JE VELIKU I TESKU BORBUL. STAO JE NA CELO HRVATSKOGA NACIONALISTICKOGA USTAŠKO-DOMOBRAVANSKOG POKRETA.

Slijedilo je djelo za djelom, u Hrvatskoj, »Jugoslaviji«, Evropi i Americi. Oštroumnosću velikog političara i državnika, Poglavnik dr. ANTE PAVELIĆ već je prvog časa duboko uočio nove napredne sile Evrope, koje se dižu protiv masonsko-kapitalističke reakcije i sistema Versailleskog diktata.

Hrvatski narod stupio je u odlučnu borbu za svoju slobodu i državnost. Rušeći »Jugoslaviju«, Hrvatski narod se borio protiv sistema Versaillesa, jer je ta »Jugoslavija« čedo i plod diktiranih sramotnih mirovnih ugovora god. 1918.

Naš veliki saveznik, njemački Reich i njegov Voda Adolf Hitler, pružili su ruku potlačenom Hrvatskom narodu, koji je toliko stoljeća, pa i u svjetskom ratu 1914-1918., bio s Nijemcima u bratstvu oružja. Sada je srušena Versailleska Evropa.

Njemačka oslobađa Evropski kontinent od izrabljivanja i izigravanja engleske plutokracije, međunarodnog liđovstva i kapitalizma.

Slomljeno je leglo ubojica, atentatora i ratnih hušaka; uništena je cincarško-bizantska srpska horda. Velika Srbija (ili »Jugoslavija«) je nestala. Na ruševinama ove tamnice potlačenih naroda, uskrsnula je obnovljena HRVATSKA DRŽAVA i njena 1.000-godišnja državnost.

Naša HRVATSKA DRŽAVA nije u Evropi neka nova država, već samo obnovljena stara država, veoma stara. Mi smo Hrvati imali svoju državu, koja je bila sila u ondašnjem svijetu, kad mnogi sadašnji narodi nisu ni bili u svojim današnjim postojbinama, ili kada

za se nalazili još u prvim počecima stvaranja svoje narodnosti i jezgre svoje državnosti.

10. travnja 1941. proglašena je HRVATSKA DRŽAVA na čitavom hrvatskom narodnom (etničkom, etnografskom) i povjesnom (državnom) teritoriju.

To znači da je naša država proglašena i da OBUHVACA CIJELO PROSTRANO PODRUČJE SREDNJE EVROPE I MEDITERANA, GDJE SA DA ŽIVI HRVATSKI NAROD KATOLICKE I MUSLIMANSKE VJERE, I GDJE SU SE U PROSLISTI PROSTIRALE HRVATSKE DRŽAVNE OB LASTI I TVOREVINE.

To su u historijskom razvitku i zbivanju bile:

1. HRVATSKA JADRANSKO-SAVSKA KNEŽEVINA I KRALJEVINA, kasnije pretežno BANSKA HRVATSKA;

2. SREDNJEVJEKOVNO HRVATSKO-BOSANSKO KRALJEVSTVO I

3. mala hrvatska državica, 1.000-godišnja SLOBODNA DUBROVAČKA REPUBLIKA.

Ta se tri hrvatska državna organizma u prošlosti danas konačno i jednim za uvijek sjedinjuju u veliku i jedinstvenu HRVATSKU DRŽAVU, NA CELU I POD VODSTVOM USTAŠKOG POGlavNIKA Dra ANTE PAVELIĆA.

Poglavnik dr. Ante Pavelić u Zagrebu!

STIGAO JE NEOČEKIVANO DNE 15. O. M.J. U ZAGREB, pa je uslijed toga izostao svečani doček.

Ustaški Poglavnik Dr. ANTE PAVELIĆ primio je od Vode njemačkog naroda g. A. Hitlera i Vode talijanskog naroda g. B. Mussolinija brzojavne čes-

titke prigodom uspostave Slobodne Države Hrvatske i jamstvo za potporu obih država.

Milan Lang:

Iz prošlosti Samobora

Izborni red za obnovu magistrata.

(Nastavak)

Devetič. Šacmeštri takaj na mesnice, kerčme i pijac skerk noseći poleg navade, potrebni su; na nje pako, kakoti takaj na ostale vse častnike, ašešore i opčinu, fiškuš poleg časti svoje dužen je pasku imati, da ako bi koji ali on časti svoje ali drugač zakrivil, da takvega pred sucem i velikemi ašešori obtuži i iz njega najspodobneše pregrehe prikladnu kaštigu poleg pravic isprosi; i zato, ako bi tak velika pregreha bila, častnika i ašešora njegve časti aliti stolca po sudu Magistratuša more mentuvati, a drugač vsaki častnik on svojem letu, ašešor pako mali ali veliki budi izbran, zmirom do smerti svoje stoji, otkuda nikako niti maleh niti velikih ašešorov, zvun gore izrečene pregrehe, premenjanje ne more biti, vun ako bi koji sam z dobre volje valedicuval i ostavil. Izato potrebno je za male i velike ašešore takve persone vsigdar zbirati, koje k jednoj i drugoj ašešoriji prikladne časti vredne jesu i mogu na općinsku korist obnašati." —

Prema ovomu dakle redu imala je samoborska općina ovo časnštvo: suca, notara, delšana, blagajnika ili kase perceptora, kontrolora-eksaktora, fiškuša i sacmajstore auz njih dvanaest velikih ašešora (jurati) i dvadeset i četiri mala ašešora ili priseznika. Ali zapisnici opravdiča magistratskih lazaju nam, da se je broj časnika općinskih s vremenom i prema potrebama mijenjao, a to je isto bivalo i kod postavljenja ostalih službenika općine. Tako je općina imala svoga „camerarija“ ili upravitelja općin. dohodaka, poslije je imala i „kapetana“. Osim toga bio je velik broj raznih pazitelja ili inspektora, koji su sucu i magistratu olakšavali rad. Takovi bijahu: pazitelji na šume i to sa svake šumice vođen drog, zatim pazitelji na sjeno-

koše, šikavu i oranice; pazitelji na gostione, k tome još kastelani vicekastelan, porkulab, pet desetnika (decuriones), pazitelji dnevni i noćni (attentores nocturni etiam diurni), dva za noć i dva za dan ili po tri; onda sirotinski skrbnik (pupillorum curator) i maltar (telonista). Neko vrijeme imao je magistrat svoje pazitelje na potplate, filarkuš, kojim je predan općinski „kalamer“ tj. mjera pa potplate. Osim toga brinuo se je magistrat i za namještenje zvonara i šikutora za župnu crkvu i kapelu sv. Mihalja i sv. Jurja, a od 3 veljače 1767 postavio je i šikutora kapelici (zapravo kipu, oratoriju) Ranjenog Isusa (Salvatoris Jesu Christi) na placu.

Za zvonare i šikutore postavljahu se po dvojica. Pazitelje na loze (šume) nazivahu neko doba „vanderi“, a pazitelje na sjenoškoše „bosnari“, na primjer u protokolu magistratske restauracije od g. 1673.

Bio je određen i osobiti pazitelj na uru u tornju župne crkve. Taj za nagradu svoje službe nije trebao plaćati ni štibre ni penze. Ali ako ne bi dobro pazio, globio bi se svaki put s onolikom svotom, koliko je iznosila njegova štibra i penza. (Zaključak od 3 veljače 1731).

Magistratski maltar varoške malte postavljen je prvi put na spravišču od g. 1693. Filarkuši (poslije valjda „cvajbari“) prvi put su postavljeni g. 1705., jer se opazilo, da su neki prodavali premale potplate.

Protokol veli: „K poplatom imaju prigledati Jure Hanzić i Martin Kocijanić, tak da imaju marljivo prigledati i poleg vrednosti birati (globiti), kojim je i kalamer“) vu rake dan.“

I opet 3 veljače 1766 . . . postavljeni su Štefan Glauk i Matija Špol, koji bude

penezi vu zastavu spravljali i na kalamer marljivu skerb nosili“. Dakle ova su dva filarkuša sabirali i prinose za žastavu, valjda magistratsku.

G. 1693 po prvi se put spominju pazitelji na Gradnu i to Mijo Lešković i Tomo Tonšetić. Ova dvojica imali su paziti i skerb imati, kada povodni budu ili Gradna izide, vsigdar kada osplahne voda, taki budu dužni pogledati, ako kaj vćini voda kvara, da se taki mora gosponu sucu povedati, da si vsaki zagradi i pospravi, da napotlam već kvara voda ne vućini“.

U spravišču od 9. veljače 1717. god. prvi puta je postavljen varoški porkulab, kojemu je bila dužnost, da je po nalogu sučevu pozivao priseznike i senatore na sjednice, išao s težacima na vanjske poslove, a u potrebi pošao bi i s listom. Za tu njegovu službu „obilna plaća hoće se dati na leto: halaj, hlače iz habe“.

Magistrat samoborski brinuo se je i za „križare“ t. j. za one momke koji bi na procesiji nosili križeve naše župne crkve, te je u svojoj sjednici od 3. lipnja 1695. god. odredio: „Vsa općina Samobora varoša dokončala: ko teri budu osebujni križe cirkvene i raspelo nosili, kada kamo pojde procesija, tak da budu marljivu skerb na to imali, i ako koji kvara kaj vućini, bude dužen platiti, a nim vsakemu bude dužen na leto šikutor davati pol rajnskoga (rajncka). Prvi bude koji raspelo bude nosil Mikula Vuković aliter Tonšetić, križe budu nosili petorica, Miho Bozdohan, koji buben“) nosil bude, zastavu varašku budu nosili Tomo Ivančić i Mikula Kovačić, — koje bude varaš za rečenu plaću dužen contenterati, koteri ako ne bi došel i svoje dužnosti vućinil, bude dužen biršaga (globe) platiti 25 novac“.

*) Križare je svaki put pratio bubnjar. Njihov dolazak i odlazak objavljao se bubnjanjem. Taj se običaj održao nekako do devedesetih godina 19. vijeka.

Zapovjedništvo hrvatske kopnene vojske u Zagrebu glavni stožer

Upozoruju se sve službene vlasti i pučanstvo kotara Samobora, da se pokoravaju svim naredbama vojne komande u Samoboru. — Svaka neposlušnost kaznit će se najstrožije po postojećim vojnim zakonima.

Upozoruje se pučanstvo kotara samoborskog, da bezodvlačno preda sve oružje i vojne predmete bivše jugoslavenske i srpske vojske. — Isto tako i sve vrste oružja, koje bespovlasno drži.

Po zapovjedi Glavnog Stožera zapovjedništva Hrvatske kopnene vojske u Zagrebu, uspostavljeno je Hrvatsko Oružništvo. Oružnicima je povjerena dužnost, da čuvaju i održe red i mir, i da svakoga čestitog i ispravnog građanina zaštite od nasilja i napadaja na život i imetak.

Oružništvo će kao organ vlasti Države Hrvatske vršiti svoju dužnost na taj način, što će pomoću ispravnih građana sprječavati svaki pokušaj bilo kakovog nereda.

Na temelju ovlasti Glavnog Stožera Hrvatske vojske, postavljen je za privremenog povjerenika U Poreznom uredu u Samoboru g. Josip Kovačiček.

Za sve informacije obratiti se na Mjesni Ustaški stan, koji se nalazi u zgradi općinskog poglavarstva, u Samoboru.

VIJESTI . . .

NJEMACKA VOJSKA U SAMOBORU

Od četvrtka dne 10. o. mj. pa sve još do danas dolazila je silna njemačka vojska u Samobor odakle je nakon kratkog odmora prosljedila dalje svoj određeni put.

Naše je građanstvo srdačno dočekalo njemačku vojsku, koja je prošla čitavu našu državu.

Red i mir potpuno je sačuvan, a naši se vojnici vraćaju sa svih strana kući. — Nažalost ima još dosta naših vojnika za čiju se sudbinu još ne zna. Naročito se ne zna za one koji su bili bačeni na fronte u Srbiji.

DAROV IZ AMERIKE

Naš vrlo vrijedni domorodac g. Ivan Bišćan opet se je u dalekom svijetu u Americi sjetio Samobora i naših društava te poslao preko samoborskog župnika preč. g. Kocijanića, sljedeće darove:

Hrvat. Pučkoj knjiž. i čit. Din 100.—
Vatrogasnom društvu Din 100.—
Hrvat. pjev. društvu »Jeki« Din 100.—
U fond zadruga Hrv. Dom Din 200.—
Sirotištu č. restara Din 100.—

Uzrem dobročinitelju budi javno izrečena najljepša hvala.

POZIVAJU SE ČLANOVI H. Š. K. »Samobora« da dođu bezuvjetno na sastanak u nedjelju dne 20. o. mj. u gostionicu g. M. Prčića radi rješavanja važnih društvenih stvari. — Isto tako se pozivaju sadanja gg. odbornici.

Predsjednik

OSOBNIA VIJEST

Zamjenik Poglavnika g. Dr. MILE BUDAK oporavio se je od svoje bolesti.

Predetojnik odjeljenja, primarius Dr. Sokošević vratio se u Zagreb te ordinira dnevno Zagreb, Berislavićeva ulica broj 12.

† DURO OBAD

U utorak dne 15. o. mj. u jutro umro je u Samoboru Duro Obad, posjednik, u 70 godini života.

Pokojnik je bio vrlo maran gospodar, pa ga je u Samoboru sve cijenilo i poštivalo.

U svojim mladim danima bio je po kojnik članom naše stare glazbe, a više od 3 decenija pjevačem u »Jeki«, koju je proslavio svakuda gdje je »Jeka« nastupala svojim vanredno lijepim i jakim tenorom.

Svojedobno bavio se je prevažanjem robe u Zagreb i iz Zagreba u Samobor, pa je uživao potpuno povjerenje koji naših građana tako i zagrebčana.

Ostavija ražalošćenu suprugu i brojnu djecu te ostalu rodbinu. Lahka mu bila zemlja!

OTVORENJE ČITAONICE

Hrvatska Pučka knjižnica i čitaonica nastanila se je u prostorijama »Hrvatskog Doma« i to u dvije lijepe i svijetle sobe u I. katu.

U jednoj sobi uređena je Čitaonica s 5 do 6 naših dnevnika, nekoliko tjednika i drugih listova.

U drugoj sobi smještena je Knjižnica, koja će uskoro izdavati knjige, čim se Knjižnica na novo uredi, knjige zvrstaju po strukama i označe brojevi ma. Soba knjižnice služiti će članovima Čitaonice za razgovore, igru i zabavu. U nju će se smjestiti još neka naša društva.

Upis članova Hrvat. Pučke knjižnice i čitaonice prima blagajnik g. Milan Turk.

PROMJENA VOZNOG REDA

Na vicinalnoj željeznici Zagreb-Samobor kreću vlakovi:

iz Samobora: u 6.20; 12.35; 4.20 i 7.05.

Iz Zagreba: u 8.45; 13.35; 16.15 i u 19.00 sati.

SKUPSTINA PODRUŽNICE SAVEZA HRVATSKIH PRIVATNIH NAMJEŠTENIKA

U subotu dne 22. II. 1941. održana je V. redovita glavna skupština u prostorijama H. P. D. »Jeki«. Skupštinu je otvorio i vodio predsjednik podružnice g. Viktor Matota, koji je pozdravila prisutne,

Iza toga je tajnik Stjepan Lojen dao svoj izvještaj, a jednako tako izvjestio je blagajnik Nikola Bedeničić o stanju podružničke blagajne. U ime nadzornog odbora podnio je izvještaj Mita Španović, pa je po tom dana razriješnica upravnom i nadzornom odboru.

Podružnica je prošle godine postigla lijep uspjeh, jer je konačno i u samoborskom kotaru postignut nedjeljni počinak za sve privatne namještenike.

Rasprava u glavnom se vodila u predmetu skuparinskog doplatka za privatne namještenike, koji je zakonom određen. Kod nas imade još poslodavaca, koji svojim na-

mještenicima nisu u smislu propisa isplatili skuparinske doplatke, pa je zaključeno, da se poradi, da ga prime svi, koji ga još nisu dobili. Iza toga izabrana je nova uprava, većinom dosadanji sa nekoliko novih odbornika

NOVE POSTANSKE PRISTOJBE

Od 1. travnja stupaju na snagu nove poštanske pristojbe i to:

Za listove do 20 gr. u mjestu Din 1.50, međumjesni promet 2 Din, od 30 do 50 grama 3 Dinara.

Za dopisnice i razglednice ostaje pristojba od 1 Dinar.

ODGODA EUHARISTIČKOG KONGRESA

Središnji odbor za proslavu Hrvatske Jubilarne Godine zaključio je na svojoj sjednici od 4. travnja 1941., da se Euharistički Kongres, zakazan za 20. do 22. lipnja o. g., radi prilika za sada odgodi. Rad na duhovnoj obnovi i dalje se nastavlja.

Središnji će odbor međutim vršiti za budući kongres one poslove, koji se u ovim prilikama mogu da vrše, dok će se rad u punom opsegu nastaviti, čim prilike dopuste.

TON-KINO »SAMOBOR« DONOSI SLIJEDEĆE FILMOVE:

19. travnja u 7 sati i 20. travnja u 4 i 6 sati Alfin film »HALLO, JANNINE«. Najnovija i najraskošnija parada glazbe, duhovitosti, vragolija, plesova i pikanterija temperamentne maderske subrete Marike Rökk kojoj je partner Johannes Heesters poznati holandski tenor.

Usljed sadašnjih prilika mijenja se sat predstava ovako: u svaku subotu počima predstava u 7 sati a u nedjelju u 4 i 6 sati do daljnjega.

Zdenčari pozor!

Potrebno mi je kopanje bunara na Stražniku kraj Samobora, neka dopisnicom jave svoju adresu Hrnčić urar, Zagreb, Vlaška ulica 13

Javna zahvala

Svim rođacima, prijateljima i znancima, koji su dragu nam majku

Alejsiju Čunčić

do posljednjeg počivališta sproveli, odar joj cvijećem okitili, a nama svoje suučestće izrazili budi ovime naša najdublja hvala.

Napose hvala Društvu katoličkih muževa i Bratovštini Sv. Josipa, koji su miloj nam pokojnici odali posljednja počast.

Ujedno hvalimo liječniku g. dru. Angera, koji je svojom neumornošću ublažavao boli drage nam pokojnice.

Tegujuća djeca